

PUCÉR OK ■ BALLA DEMETER AKTFOTÓI

195 Ft

1995. január

UPM

puer 22k
4-5-6-7

- A SIMOGATÁS
TUDOMÁNYA
- KÉPVISELŐI
ZSEBEK
- A LIÁN
ÖLTÖZTET
- HAJÓ-
KATASZTRÓFÁK

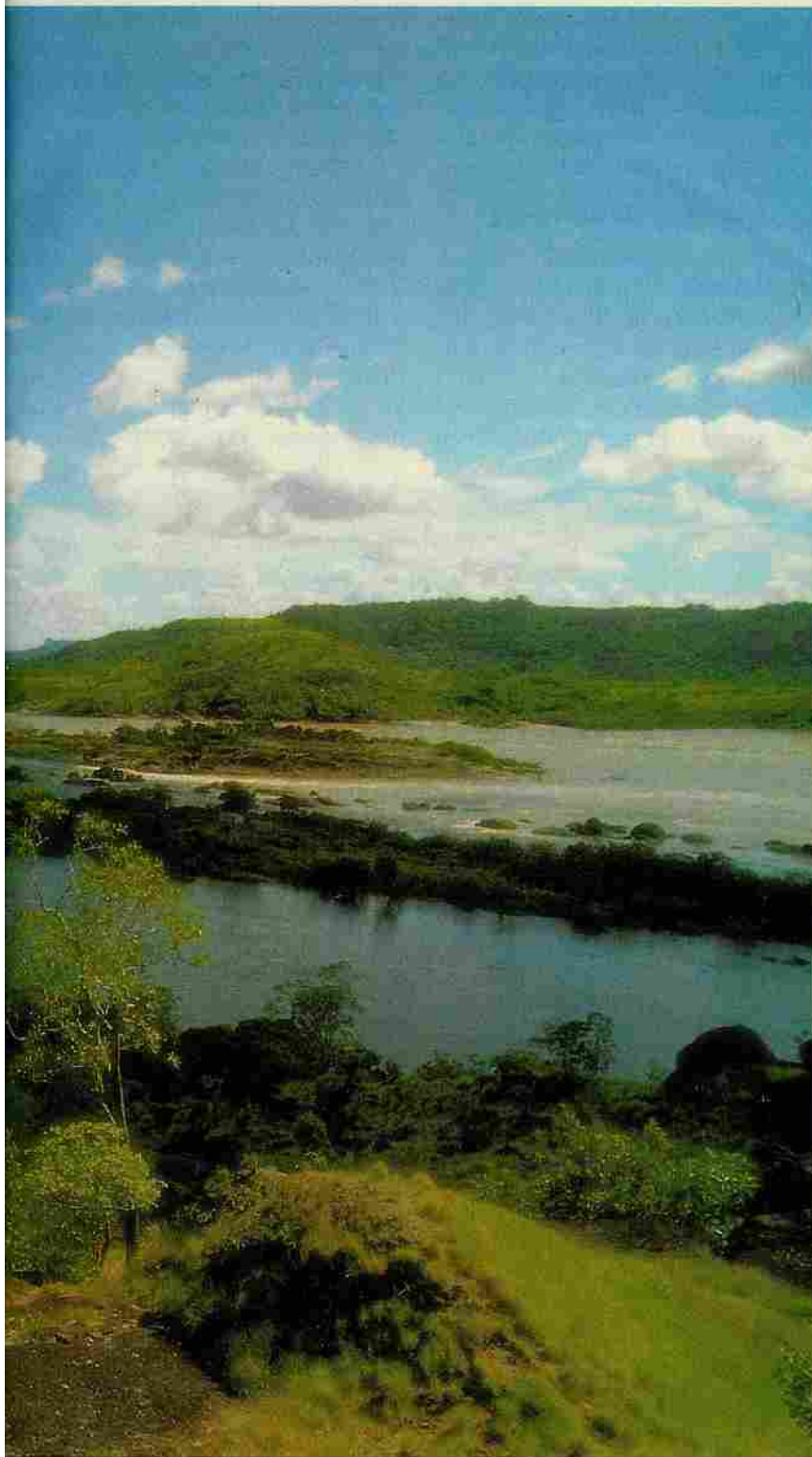
ÚTSZÉLI
LÁNYOK

A terebényes Orinoco

A LIÁN

A történelem előtti időben éltek Amazónia szívében. Nevük azt jelenti: „Harcra kész nép!” Megközelíteni őket nagy vállalkozás.

A piróga (indián sajka) az élő természet alkotta két, mesébe illő fal között halad. A falak simák, sehol egy rés. Ijesztő ismeretlenség. Szó szerint elnyelt bennünket a trópusi őserdő.

A vadon sűrűje, a rovarok, az elviselhetetlen klíma, a csapdák öröktől fogva akadályozták a fehérék benyomulását. Mi néhány napja merültünk el a világ legnagyobb „templomában”: a venezuelai Amazóniában.

Esteledik; rövid az átmenet a világos és a sötét között, és még egyetlen olyan védett helyet sem láttunk, ahol megállhatnánk. Az utolsó fénysugaraknál kötünk ki, és a machetékkal, a bozótvágó késekkel kis ösvényt nyitunk a kuszán burjánzó növényzetben. Tábornak néhány négyzetméternyi hely is elég. Éppen a függőágycákat, a moszkítóhálókat és a sátorlapokat rendezgetjük, amikor hatalmas mennydörgés töri meg a csendet, és szinte azonnal szakadni kezd az eső.

A fáradtság, a károk, a feszült figyelem és az egyedüllét ellenére jól érezzük magunkat. Sikerült eljutnunk a legendás janomamik „tiltott szentélyébe”. Venezuela és Brazília között e kis törzsi nép máig ellenállt a külvilág erőszakos inváziójának. Egészen a hetvenes évek elejéig alig volt kapcsolatuk a civilizációval. Vannak, akik még sosem láttak fehér embert.

ÖLTÖZTET

Összesen húszezren élnek körülbelül kétszáznegyvenezer négyzetkilométeren. A több mint háromszáz család hatalmas kunyhófalvakban lakik.

A bennszülöttek és a természet védelmében Caracas kormánya kitiltotta az idegeneket erről a területről. Mi az Amazonas-terület kormányzójának külön engedélyével köthettünk ki Esmeraldában. Ez egy kis falu az óriási Orinocónál.

Ocamóban a venetói származású misszionárius, Giuseppe Bortoli

atya segítségével Antonio Guzmantól, a bennszülötteket érintő ügyek felelősétől megkapjuk az engedélyt az úthoz. Egy igazi janomami, aki a katolikus misszió előtt telepedett le, elkísér minket.

Irány a dzsungel!

Megtöltjük a benzineskannákat, felpakoljuk az élelmiszereket, gyógyszereket, a felszerelést, az ajándékokat, és a derengő hajnalban elhagyjuk Ocamót.

Három óra múlva erősen tűz a nap. Egy kis öbölben állunk meg

enni valamit és mozogni egy kicsit. A fullasztóan meleg nedvesedésben felhőkben rontanak ránk a szúnyogok. Szúrásaik nyoma elviselhetetlenül viszket.

Délutánra elérjük a Jenita folyó kanyargós, mint a hegyi folyók ágait talában, de sokkalta gyorsabb áramlását, de sokkalta gyorsabb áramlását is fenyegetőbb. Van, ahol tíz méternél is keskenyebb. Próbálunk elaludni a dzsungelben, félálomban hallosz meg Florencio Yavico hangját: „El tigre! El tigre!”. S tényleg a közélről üvölt a jaguár – ő tigrisnek nevezi. Próbálom felszítani

Skarlátbatla

a tüzet egy kalappal; a halvány fényben látom, hogy Antonio már talpon van, kezében az új lövésre kész. A jaguár elinal.

Másnap titkos kísérők szegődnek hozzánk. A partot figyelő Antonio egyszer csak jelez, hogy álljunk meg. Egy kis tisztáson meztelen indiánok állnak; testükön színes rajzok és tolldíszek. Nyilaikkal felénk fordulnak, és izgatottan beszélnek. A mi bennszülöttünk tárgyal velük.

A janomamik – a Bellicoso

nép, ahogy magukat nevezik – hosszú percek múlva megengedik, hogy kövessük őket. Az ösvény a növényzet sűrűjébe visz, a napfény sem hatol át, képtelenség tájékozódni. Négy óra gyaloglás után érkezünk meg a shaponba, a nagy kunyhófaluba.

Nagy izgalom támad: rémült gyermekek szintén ijedt szüleikhez szaladnak, a felnőttek állnak és néznek egy ideig, szemükben kíváncsiság. Majd izgatottan körénk gyűlnek. Meglepődnek útitársam, Vitalij Szundakov szakálla láttán.

Én viszont azon lepődöm meg, hogy milyen gyorsan változik arc kifejezésük; mosolygósról izgatottá, félelmetesre. A nők – arcuk kifestve, orrukon és a szájuk kétoldalán bot

Rózsásmeténg

van átfűzve – nevetgélnek és féltékenyen távolságtartók.

A „tusciaua”, a törzsfőnök – akin az egyetlen ruhadarab egy vékony lián, amellyel a vesszejét köti a hasához – szenttelenül fogad bennünket, nyugodtan hintázik tovább a növényi szálaból készült függőágyban. Arcán nem lehet eligazodni, gesztusait, suttogásának tónusait nem értjük. Aztán Antonio azt mondja, hogy a főnök eldöntötte, hogy fogad bennünket, és

hangsúlyozza, hogy eddig még idegen nem tette be ide a lábát. Miközben az öreg tovább szopogatja a vastag dohánytekerécsét, mi előszedegetjük az ajándékainkat. Színes gyöngyöket, edényeket, horgokat, cernákat; cserébe liánból szőtt kosarakat, nyilakat, íjakat, tolldíszeket kapunk. Meglepetésemre néhány edényt és machetét is látok; Antonio elmagyarázza, hogy a különböző janomami-népcsoportok hagyományosan láncban cseréberélnek mindenfélét, ezért láthatunk a vadonban fehér emberek által használt tárgyakat.

A shaponban időtlen az élet; az indiánok számára nincs holnap, sem tegnap, csak ma van. A számok közül az egyet, a kettőt és a hármat ismerik, ami ennél több: „burca”, sok.

Drog és arany

Estefelé néhány férfi epenát szív, hallucinációt okozó port, amely a megfelelő törzsi ruhába bújt embernek megengedi, hogy belépjen a szellemek birodalmába: segítséget kérnek, hogy meggyógyítsák a betegeket, növeljék erejüket és szerencsésen vadásszanak.

Egy indián az egyik orrlyukába egy hosszú nádat dug, miközben egy másik indián olyan erősen fúj bele a nád másik végébe – ahová kevés kábítószer tett –, hogy társa feje hátracsuklik. Bennszülöttünk meg rázkódik, fejét a két kezébe fogja, kifejezéstelenül néz. Néhány pillanat alatt mámorba zuhan.

1986-ban pár hónap leforgása alatt néhány tízezren érkeztek a janomamik földjére arany után kutatva. Betegségeket hoztak, erőszakot és halált. Az indiánok arra kényszerültek, hogy elhagyják földjeiket. A Nemzeti Őrség katonái az indiánok védelmében néhányszor megpróbálták helikopterről megsemmisíteni a leszállópályákat és az aranykutatók táborhelyeit.

Nem csak a lián, a festék is öltöztet

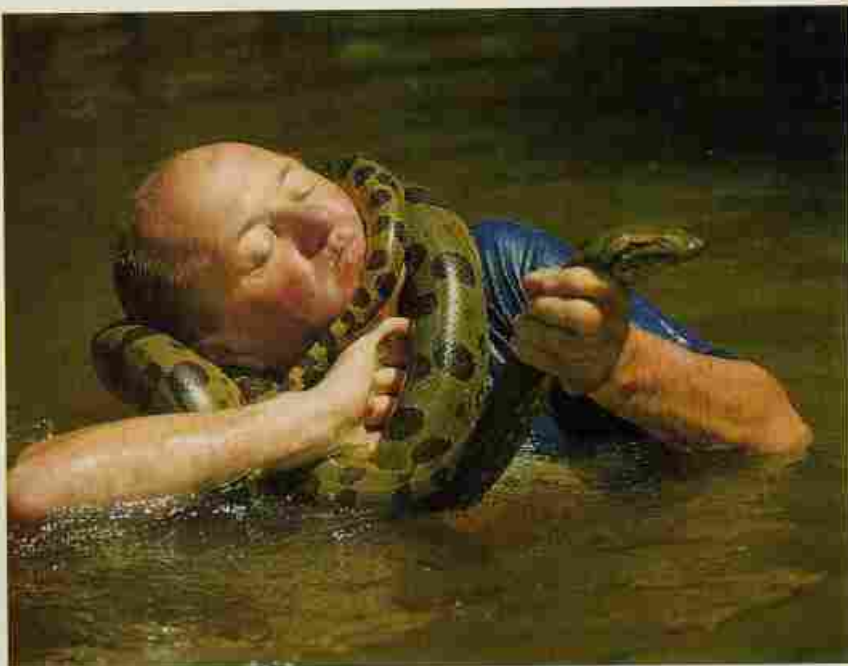
Janomami indián harcos

Rákolló virág

A „harcra kész” nép fia arzenáljával

Ki kit fog? A szerző anakondával

Lánból szőnek kosarat, nyilakat, tjakat, tolldíszeket

– Tehetetlenek vagyunk – mondta nekem az őrség egyik hadnagya. – A feletteseink nem akarnak halottakat, de még nemzetközi konfliktust sem a közeli és erős Braziliával. Repülőgépre és pénzre lenne szükségünk, hogy vissza tudjuk vinni Caracasba azokat az embereket, akik elfoglalják az indiánok földjeit, és higanyal hordják teli a folyókat. Jelenlétük komolyan veszélyeztet egy olyan népet, amely könnyedén eltűnhet az emberiség térképéről. A janomamik egyre beljebb vándorolnak az őserdőben – amíg van őserdő...

Jacek Palkiewicz